

TERUGKIJKEN De Zuid-Afrikaanse held op bezoek in Soest

Hoe Desmond Tutu de Soester harten veroverde

De charismatische Zuid-Afrikaanse aartsbisschop Desmond Tutu overleed dit weekeinde, en dat liet ze niet onberoerd in Soest. Tutu heeft ruim dertig jaar geleden namelijk een speciaal plekje veroverd in het dorp.

Wim Wegman
wwegman@mediathuis.nl

Soest ■ Ans Mann moet toegeven dat ze behoorlijk angeslagen is door het nieuws over het overlijden van de Zuid-Afrikaanse aartsbisschop Desmond Tutu op tweede kerstdag. Maar als de Soesterse vervolgens terugdenkt aan die gedenkwaardige dag in 1990, toen Tutu haar school bezocht, breekt er een vloedgolf aan blije herinneringen door. „Het was een bijzondere man. Mijn grote liefde, echt waar!”

Ans Mann was in 1982 directeur geworden van de openbare lagere school aan de Molenstraat in Soest. Het ging niet goed met die school. „Er kwamen steeds meer kinderen van gastarbeiders op, zoals dat toen nog heette. Voor veel witte ouders was dat reden om hun kinderen op andere scholen te doen. Dat stak me enorm, want alle kinderen zijn gelijk. Die verdeeldheid, dat vind

ik iets vreselijks.”

Dat heeft te maken met haar eigen jeugd, licht ze toe. „Voor de kinderen van de burgemeester werd destijds alles uit te kast getrokken om ze een goede opleiding te geven. Voor mij, de dochter van de kruidenier, was de huishoudschool goed genoeg. Ik heb het aan mijn onderwijzers te danken, die echt voor me hebben gevochten, dat ik een betere opleiding heb gekregen. Onderwijzers zijn zo belangrijk in het leven van een kind. Ze kunnen zo inspireren! Zo’n soort onderwijzer wilde ik in elk geval graag zijn.”

‘Verkleurende’ school

Maar op een ‘verkleurende’ school, waar veel witte kinderen vanaf werden gehaald, werd dat inspireren steeds lastiger. Ans Mann stelde daarom onder meer voor om de school een andere naam te geven en te vernoemen naar een van de strijdvaardige iconen van die tijd: aartsbisschop Desmond Tutu. „Het

gevecht tegen apartheid in Zuid-Afrika leefde toen heel sterk en Tutu was een van de belangrijke boegbeelden daarvan.”

Het kostte haar en haar team nog heel wat moeite om die naamswijziging van de grond te krijgen, maar uiteindelijk lukte dat. Vervolgens ontdekte ze dat de school de opvolger was van de allereerste school in Soest, en dus eigenlijk 400 jaar oud was. Dat was een mooie aanleiding voor een feest. En als ze dan toch festiviteiten gingen organiseren, waarom zouden ze dan niet de naamgever van de school uitnodigen?

„Ook dat kostte heel veel moeite”, kan Ans Mann zich herinneren. „Er zou een hoop geregeld moeten worden, en waarom zouden we dat doen? Want hij komt toch niet, zeiden een hoop mensen.” Hoe een en ander precies is gegaan achter de schermen, weet ze niet, maar Ans Mann vermoedt dat de toenmalige voorzitter van de VARA, waar haar man werkte,

Ans Mann: „Desmond Tutu herkende me nog. ‘The headmaster’ zei hij. Geweldig toch?”

FOTO STUDIO KASTERMANS/DANIELLE VAN COEVEDER

Desmond Tutu met kinderen van de Desmond Tutu School

FOTO'S HISTORISCHE VERENIGING SOEST/SOESTERBERG / HENK SMINK

zijn goede contacten met Zuid-Afrika in stelling heeft gebracht. „Het ging allemaal niet vanzelf, maar uiteindelijk belooft Tutu te komen.”

Magisch

Ze praat er, ruim dertig jaar later, nog steeds heel enthousiast over. En haar blijde herinneringen worden alleen maar sterker als ze de dag van het bezoek, 18 juni 1990, weer voor de geest haalt. „We hebben hem en zijn gevolg die dag van Schiphol opgehaald, en daarna zijn we met het hele team van de school wat gaan eten met hem. Dat was heel bijzonder. Hij omhelsde iedereen van ons, en dat voelde zo magisch. Hij was, hoe moet je dat zeggen... zo levend. Zo'n echt mens!”

Waarover ze het tijdens het eten hebben gehad, kan ze zich niet meer precies herinneren - 'Over het belang van onderwijs, ongetwijfeld' - maar wat ze nog wel heel duidelijk voor zich kan halen, is het bezoek aan de school die dag. „We hadden een wiegje neergezet dat de geboorte van de Desmond Tutu school moest verbeelden. Het was ondertussen een enorm mediaspektakel geworden. Er was heel veel pers op af gekomen, ook landelijke pers, maar ook veel hotemetoten. Toen de officiële plechtigheid was, drongen een paar van die hotemetoten zich voor de camera. Maar Tutu sleurde mij naar zich toe en zei: 'Jij hoort hier te staan! Prachtig toch?'

Na het bezoek aan Soest heeft Ans Mann en haar schoolteam contact met hem gehouden. „Elk jaar, rond de dag van zijn verjaardag op 7 oktober, stuurden we hem een recente foto van het team en

99
Desmond Tutu
naar Soest
halen? Dat lukt
toch niet, zeiden
ze. Maar hij
kwam. En het
was mágisch

een persoonlijke boodschap. En elke keer kregen we een berichtje terug. Geen lange brieven hoor. Daar heeft zo'n man natuurlijk helemaal geen tijd voor. En de laatste paar jaar was het helemaal gestopt, nadat hij ernstig ziek was geworden.”

Wijkcentrum

Ans Mann ging in 1997 met pensioen. Enkele jaren later is haar basisschool, ondanks alle inspanningen, toch ter ziele gegaan door een te laag aantal leerlingen. Het gebouw is vervolgens ingericht tot een wijkcentrum. „De vraag was toen wel: hoe gaat dat gebouw heten. Ik merkte dat daar niet goed over werd nagedacht. Als je een gebouw hebt vernoemd naar een levend persoon, kan je er niet zo maar een andere naam op plakken.

Tutu met links burgemeester De Widt en rechts in het zwart Ans Mann

Stel dat Tutu een keer had gedacht: hoe zou het met die school zijn? En dan blijkt die opeens te zijn verdwenen? Dat kan je niet maken.”

Ze zette zich daarom in om het centrum naar Tutu te vernoemen, waar ze uiteindelijk in slaagde. „We hebben hem nog wel gevraagd of hij er akkoord mee ging. Want hij had zijn naam immers verbonden aan een school. Maar hij had geen bezwaar.”

Ze zag hem nog een keer in levende lijve terug, in 2006 tijdens zijn bezoek aan Culemborg. „Ik moest daar naar toe, ook al was ik verder niet bij dat bezoek betrokken. Hij zag me op straat en herkende me meteen. Ik kreeg een fantastische omhelzing. 'Ah, the headmaster!', zei hij. Geweldig toch?”